

RETORISK MØTE

Retorikkens og snakkingens mestere, Georg Johannesen og Einar Økland møtes i Kaffi Darwin P. Snugget neste kordag i forbindelse med utgivelsen av Øklands bok «Ein orm i eit auge».

Kultur

TIKKANEN PÅ CAFÉ

Torsdag kveld inviteres det til møte med Martha Tikkanen på Bokcaféen på Chateau Neuf i anledning utgivelsen av romanen «Personlige anliggender» på norsk. Tikkanen skal lese fra boka.

LITTERATUR

Erotikk og høytlesning

Velformulert om etisk dilemma

Bernhard Schlink: «Høytleseren» Gyldendal

Vi er ikke bortskjemt med ny, tysk litteratur. Desto gladeligere når det dukker opp en smaksprev. Forfatteren heter i dette tilfelle Bernhard Schlink, og er et forakt navn for norske lesere.

Romanen «Høytleseren» er en kort, tradisjonell beretning som starter inn noen grunnleggende etiske spørsmål. Ikke overraskende er det utvalgte brytere og oppgjøret med dem som blir et sentralt tema i boka. Når jeg skriver «dette» er det fordi denne romanen åpner som en diskusjonsveileder om et etisk dilemma mellom en femtenårig gutt og en 20 år eldre kvinne. Men det utvikler seg etter hvert i en virkelig spennende retning.

Jeg fortelleren er den nå voksne mannen som ser tilbake på noen hektiske og intense måneder i sin tidlige ungdom, noen måneder som «merket» ham for resten av livet. Tilfeldigheter trekker ham inn i et hermeligholdt kjærlighetsforhold til den 35-årige trykkeskredderen Hanna. Hver dag stjeler skolegutten seg til en finnes høytlesning og elskov – mens skolen og familien forblir i uvitenhet.

GOETHE OG TOLSTOJ

Det viser seg at Hanna elsker å bli lest høyt for. Hun lever seg inn i litteraturen med glødende intensitet, og gir høylydt uttrykk for sine sympatier og antipatier. Hun har ofte en forfriskende og treffsikker oppfatning av bøker og forfattere, enten det gjelder klassikere som Tolstoj og Goethe eller mer perifere navn.

Forst mange år senere forstår «høytleseren» denne usedvanlige

Den tyske forfatteren Bernhard Schlink er et nytt og velformulert bekjentskap.

innlevelsen og det sterke kravet om å bli lest for.

Da har Hanna i mange år vært ute av hans liv.

Men en dag under en rettsak som han følger i egenskap av jusstudent, ser han Hanna igjen på tiltalebenken. Hun er anklaget for alvorlige krigsforbrytelser som tilsynskvinne i Auschwitz.

Og det er her under rettsaken han gjør den avslørende og overraskende oppdagelsen som stiller ham overfor et moralsk dilemma: Skal han avsløre Hannas svakhet og kanskje bidra til at hun får mil-

dere straff, eller skal han late som ingenting?

KONSEKVENSEN

Bernhard Schlink har skrevet en usedvanlig spennende og reflektert roman. Selve historien er elegant konstruert. Bak sin tilsynelatende enkle stil gjenner boka et arsenal av etiske dilemmaer: Kan vi si oss fri fra skyld? Heller ikke hovedpersonen kan det, han føler at han forrådde sin kjærlighet, av feighet, av bekvemmelighet. Når han vil gjøre opp for sviket, stilles han overfor nye dilemmaer.

Forfatteren har brukt den klas-

siske litteraturen som en vei til erkjennelse og frigjøring. Også det har han gjort på en svært original måte uten at det virker konstruert eller kunstig, men tvert imot er blitt en viktig og vesentlig del av romanens handling.

Ikke overraskende å få vite at forfatteren Bernhard Schlink er jus-professor ved Humboldt-universitetet i Berlin.

«Høytleseren» er for øvrig hans første «ikke-kriminelle» roman.

Det er Torodd Lien som har ført romanen over til et ledig norsk.

■ TURID LARSEN

I MARGEN

Trevor-Ropers uangripelighet

Hvorfor har ingen sjekket Pures sentrale påstander? spør journalist og forfatter Nils Rønning i gjendagens utgave av Aftenposten.

Rønning har lest Odd Hjørn Pures pamflett «Kampen mot glemmeles», hvor Pure tar et viede oppgjør med Hans Fredrik Dahl. Rønning mener å ha funnet flere feilaktige, feil hos Pure, og spør polemisk hvorfor ikke tyske historikere og skandebekjendte (Rønnings anerkjente) journalister har spikket om Pures påstander heller enn

Et av Rønnings hovedpoeng er at det ikke er nok at nazihistoriker David Irving «Hitters krige» er blitt slakket av alle kompetente historikere og viser til at Hugh Trevor-Roper, «en kompetent og uangripelig historiker», ga

Irvinga Hitler-biografi strålende omtale i Sunday Times. Rønning lister opp Trevor-Ropers meritter som leder for den britiske granskningsgruppen rundt Hitters død, boka hans om det samme, professoratet i Oxford og adletittelen, og utroper Trevor-Roper til «en av verdens fremste, kanskje den fremste samtidshistorikere».

Det er mulig Rønning har rett i sine andre påstander. Men han har bare delvis rett i det han skriver om Trevor-Roper: Problemet er bare at han, helt i pakt med Dahls skrivelser om Irving, utelater det som i denne sammenheng er aller mest vesentlig: Trevor-Roper var mannen som brakte sitt eget navn, og Sunday Times' navn, i varene, da han i 1963 skapte den utrolige blaffen om Hitters dagbøker med

agn, søkte og senere. Basert alene på Trevor-Ropers godkjenning i Rupert Murdoch inn bud på over 20 millioner kroner for de engelskspråklige rettighetene til disse billige, lett gjennomskuelige forfalskningene.

For Trevor-Roper ble affæren med Hitters dagbøker en tragisk avslutning på karrieren. Ironisk nok ble den begynnelsen på David Irvings. Han var den første som med styrke hevdet at dagbøkene var falske og startet sogar håndgemeng under pressekonferansen. Dessverre for Irving forspilte han denne historiske sjansen til å bli tatt seriøst: Sulen på mer oppmerksomhet hevdet han overraskende at dagbøkene var ekte likevel, dagen for det tyske riksarbeidet slo utvetydig fast at det hele var en riktig simpel svindel. Slik mistet Trevor-Roper sitt renommé, mens David Irving la grunnlaget for sitt.

KONSERT

Bjørnen fra Wales sjarmerte i Operaen

Sanger av Schubert, Ibert og Vaughan Williams. Bryn Terfel, baryton. Malcolm Martineau, piano. Den Norske Opera

Det er et format over waliseren Bryn Terfel, som sanger og personlighet, som nærmest avvæpner enhver kritikk. En mektig stemme, et talent som tilsynelatende ikke kjenner noen begrensninger, en bjørne-sjarme som man skal være temmelig sur for å kunne stå for...

Han gjorde de mange ekstrainumene etter sin konsert i Operaen til et uimotståelig Terfel-show – i det ene øyeblikket sang han sentimentale walisiske «hjem, kjære hjem»-ballader i pureste «elg i solnedgang»-stil i det neste gjorde han narr av den engelske «master race» med en fornøylig irsk smede-vise mot reve-jagende «gen-

try». Så var det rett over i Mozart, med Figaros «Non più andrai...» sunget med en fantasi, en humor og en «brio» som vel ingen annen baryton i dag gjør ham etter og så kunnig gjorde han med et glis «Now, I am going to sing a stupid song», hvoretter han forvandler Operaen til en blanding av pub og «music hall» og fikk oss alle til å synge med i refrenget på «The hippopotamus song»: «Mud, mud, glorious mud/ Nothing quite like it for cooling the blood!...».

Men selve konserten, da? Vel, jeg syntes den var herlig, den også, men en anmelder er jo, nødt og tvunget, en profesjonell purist, og Terfel som lied-tolker live gjør en del ting jeg ikke helt kan akseptere. Personlig er jeg av dem som slett ikke har noe imot en viss innredning og dramatisering i lied-

repertoaret. Men særlig i Schubert synes jeg at Terfels teatralisering og stemme-torden ganske ofte gikk endel over streken. Når en (i og for seg praktfull) tolkning av «Du bist die Ruh» framkaller visjoner av naboer som dunker i veggen for å få nattero, da er det noe som ikke helt stemmer. Terfels overstrømmende vitalitet får ham til å gi omtrent enhver sang en billedlig «bear hug»; oftest går det bra – fordi han synger så fordemt godt, fordi han er kunstner og formidler til finger-spissene – men noen ganger kommer sangen litt maltraktert ut av hans «bjørne-omfavnelser».

For øvrig har jeg også et visst problem med Terfels litt underlige piano, han gjør dem ofte for svake (et paradoks, med en så stor sprøyting av «operatic» vokal blir ofte bare en slags pustet tekst-

deklamasjon. Denne teknikken gjør uten tvil isolert sett en dramatisk og ekspressiv virkning, men for mine ører er den rett og slett ikke musikalsk, og den blir av og til plagsom.

Diksjonen var lytefri, og det på fire språk, (engelsk, tysk, fransk og italiensk). Men hukommelsen svikket et par ganger – dette var vel ikke så farlig i Vaughan Williams' «The Vagabond», men det støkket kraftig i oss da Terfel stokket og glemte strofer i Schuberts «Erlkönig», kanskje den mest berømte lied som er skrevet! «Jet-lag», uten tvil.

En minneverdig kveld var det, i alle fall. Terfel is good for you!

■ HARALD KOLSTAD